

POSUDEK

Grundmanová, Lucie: Církev a stát v Demokratické republice Kongo. Praha: Filozofická fakulta UHK, 2020. 81s.

Diplomová práce se věnuje zcela neotřelému výzkumnému tématu, které v České republice ještě nebylo detailněji studováno. Role církve v DRC si zaslouží svou pozornost nejen z hlediska teorie failed state a hybridní správy, ale především z hlediska fungování občanské společnosti a s tím i spojené demokratizace země. DRC jako druhá největší země v subsaharské Africe vždy patřila k velmi konfliktním zemím, protože její nerostné bohatství lákalo nejen mezinárodní korporace, ale i regionální aktéry a další politické aktéry včetně četných rebelských skupin působících ve střední Africe. Z těchto důvodů se domnívám, že práce je vysoce aktuální, že téma a výzkumný rámec byl zvolen velmi vhodně a že výsledky tohoto výzkumu mohou přinést nové zajímavé pohledy na současnou politickou realitu této dlouhodobě politicky, ekonomicky a etnicky rozvrácené země.

Diplomová práce je časově vymezena obdobím od koloniálních dob až po současnost, obsahově zkoumá postavení a roli konžské římskokatolické církve a geograficky se zaměřuje jen na jednu oblast, DRC. Celkové pojetí diplomové práce se mi zdá být logické, autorka si všímá a zkoumá zajímavé a důležité funkce, která římskokatolická církev plnila a plní v DRC a podstatným způsobem nahrazuje v některých oblastech základní funkce nefungujícího konžského státu. Hlavní cíl práce je jasně definován (jakou roli hraje římskokatolická církev ve správě veřejných věcí v DRC), přičemž diplomantka si stanovila i několik vedlejších cílů (ve kterých sektorech církev efektivně nahradila státní správu, jakými proměnami prošel vztah církve a státu, jak církev podporuje demokratizační snahy v DRC).

Diplomová práce je teoreticky zakotvena již ve zmíněné teorii rozpadlých států a teoretickém konceptu hybridní správy, jejichž výběr je plně odpovídající a nabízí odpovídající teoretický rámec pro vymezení tohoto výzkumu. Autorka se rozhodla pro použití instrumentální případové studie, což taktéž považuji za správnou volbu.

Struktura práce je vzhledem ke stanoveným cílům značně problematická. Nejdříve spíše drobnost, oponent by zřejmě I. části „Duchovní život v Africe“ předřadil část věnovanou teoretickému konceptu (také vzhledem k poměrně rozsáhlému úvodu, kde autorka detailně seznamuje čtenáře s postavením a významem církve v africké společnosti), ale rozhodnutí diplomantky není v tomto případě až tak nijak problematické.

Další kapitola má logické umístění, historicko-přehledová III. část „Církev a stát v DRC“ představuje historický vývoj postavení a úlohy církve v DRC. Když ponechám stranou, že tato část má stejný název jako diplomová práce, nemyslím si, že by měla být hlavním jádrem případové studie. V podstatě se jedná o deskriptivní historický popis postavení církve v DRC v různých časových obdobích od kolonialismu až do současnosti. Objevuje se zde velké množství historických a politických faktů, autorka zvládla poměrně zdařile představit dlouhou historii působení církve v DRC.

Nicméně hlavním cílem DP byla role církve ve správě veřejných věcí a podobně si diplomantka stanovila i zajímavé dílčí cíle (vztah stát vs. církev, církve a státní správa, církve a demokratizace). Čtenář by proto zcela legitimně očekával, že tyto otázky budou řešeny v samostatných kapitolách a nebudou problematicky roztrženy do jednotlivých kapitol. Přitom šlo o poměrně jednoduchý zásah do existujícího textu, vyčlenění textů týkajících se školství, zdravotnictví, vztahu církve a stát, atd. do samostatných kapitol. Takto je práce značně nepřehledná. Navíc není příliš zřetelné propojení teoretických konceptů s touto přehledovou částí.

Úvod i závěr patří k lepším částem diplomové práce. Úvod obsahuje všechny formální náležitosti kromě popisu bádání současného vztahu, který diplomantka považuje spíše za

přehled (některých) zdrojů, které použila v diplomové práci. Čtenář neví, jak bylo toto téma doposud zpracováno v odborné literatuře, která témata jsou pokryta, kde jsou bílá místa. Literatura věnovaná církvím v subsaharské Africe je velmi rozsáhlá a čtenář by si zasloužil být s ní seznámen. V závěru se autorka snažila zodpovědět výzkumné otázky, kterými se měla ale zabývat v samostatných kapitolách.

Úloha církve v oblasti vzdělání a zdravotnictví, tak i úloha církve v procesu demokratizace je roztříštěna do různých kapitol (zejména po roce 1990) a čtenář jen obtížně vyhledává příslušné informace, aby mohl posoudit celkovou úlohu církve v jejich vztahu se státem. V závěru autorka čtenáři sice pomůže najít odpovědi na jeho otázky, ale z hlediska výzkumu to není příliš přijatelný postup.

Bohužel při čtení diplomové práce jsem narazil na nepříjemnou skutečnost, že některé zejména historické kapitoly vycházejí jen z omezených zdrojů. Např. kapitola 3.1 se převážně opírá o citace z publikace Hastings 1979, citace a odkazy z této práce jsou často klíčové i pro další kapitoly až do zpracování politických realit v 70. letech. Navíc tato publikace chybí v seznamu literatury. Naštěstí to byl jen ojedinělý jev, v dalších kapitolách diplomantka již pracovala rovnoměrně s velkým množstvím odpovídajících zdrojů různých autorů. Autorka pracuje s literaturou velmi dobře, správně vybírá relevantní data a na řadě míst se snaží čtenáři vysvětlit příčiny různých konfliktů a jevů.

Po formální stránce je práce v pořádku. Stylistická úroveň je poměrně vysoká, práce se velmi dobře čte a diplomantka má dar čtenáři srozumitelně a zajímavě předkládat jednotlivá fakta. Bohužel na několika málo místech se objevují publicistické výrazy, a přestože je autorka dala několikrát do uvozovek, takové termíny a obraty do diplomové práce prostě nepatří (role hlídajícího psa s. 3, každá mince má ovšem i odvrácenou stranu, s. 3, „přistříhnout křídla“ s. 30 a některá další). Po gramatické stránce je diplomová práce také na velmi dobré úrovni. Interpunkce je téměř v pořádku, snad jen psaní některých velkých písmen by si zasloužilo ověření. Na některých místech se objevují občasné nepříliš vhodné stylistické obraty, jako např. „nová ústava spustila proces demokratizace“ (s. 41).

Celkově diplomová práce působí dobře, nicméně by si zasloužila v řadě aspektů dotazení. Díky zvolené metodě diplomová práce vyvolává pocit deskripce a popisnosti. Přestože bych strukturoval diplomovou práci mnohem logičtější způsobem a více bych ji propojil s teoretickým rámcem, domnívám se, že diplomantka naplnila požadavky na tento typ závěrečné vysokoškolské práce a doporučuji ji k obhajobě.

V Olomouci dne 7. srpna 2020

Doc. PhDr. Vlastimil Fiala, CSc.